

Paatsjoen vesistö-alueeseen kuuluvan Inarin suurin pituus on noin 80 ja leveys 40 km.

Isoimmat selät, Kasari- ja Vasikkaselkä, ovat monin paikoin rannattomia ja tunnelma saattaa siellä olla varsin merellinen. Järven keskisyvyys on 14 m ja syvin tätä nykyä tiedossa oleva monttu sijaitsee Vasikkaselällä lähellä Söimin saaria, missä on vettä 96 metriä.

Inarin rannat ovat yleensä kivisiä ja jyrkkiä, mutta sieltä täältä löytää suojaa tarjoavia lahtia ja hiekkarantoja. Kasvillisuus on lyhyenlöntää mäntymetsää, tunturikoivikkoa tai jänkää, josta voi paikoin heinä-elokuussa löytää lakkojakin.

Järvessä on laajoja 50–70 m syvyisiä, happirikkaita ja kirkkaita alueita. Näkösyvyyttäkin riittää parhaimmillaan, etenkin pohjoisosissa, jopa kymmeneen metriin asti, joten Inari on kuin valtava lähde. Sen vesi on myös mitä mainiota juomavettä ja kesälläkin kirpaisevan kylmää.

Erämaisestä ulkonäöstään huolimatta Inari ei enää vuosikymmeniin ole ollut luonnonti-

Loimukalaa leirinuotiolla.

Veneretken kohteeksi *Inarijärvi*

Useimmat Inarin veneilijöistä ovat vetouistelijoita.

Inarijärvi kilpailee Päijänteen kanssa Suomen toiseksi suurimman järven tittelistä. Järven pinta-ala vaihtelee hieman sen mukaan, mitä vesiä siihen katsotaan kuuluviksi, mutta on joka tapauksessa reilusti yli tuhat neliökilometriä. Suuret selät ja yli 3 000 saarta ja luotoa tarjoavat retkeilijälle upean, mutta myös haastavan kohteen.

■ TEKSTI JA KUVAT **LASSI HAKULINEN**

lainen. Sen säännöstely alkoi jo 1948. Venäjän ja Norjan kautta Jäämereen laskevassa Paatsjossa on useita voimaloita ja säännöstelyväli saattaa suurimmillaan olla yli kaksi metriä. Tarkemmin katsoen tämän kylä huomaa rannoista, eikä näin raju vaihtelu tietenkään ole voinut olla vaikuttamatta kalakan-toihin.

Lyhyt avovesikausi

Vesialueesta yli 95% on valtion omistuksessa ja Metsähallituksen hallinnassa. Rannat ja saaret ovat pääosin rantojensuojeluohjelmalla hakkuilta rauhoitettua luonnonhoitometsää ja mökkirakentaminen varsin vä-

häistä, joten Inarilla puitteet rauhalliseen ja erämaiseen retkeen ovat erinomaiset.

Suurjärven saarilta ja rannoilta jokainen löytää varmasti oman rauhallisen leiripaikkakan-

sa, ellei halua yöpyä autiotuvis-

sa. Jäät lähtevät yleensä viimeistään juhannuksen tienoilla, jolloin myös retkeilijän kannattaa välittömästi suunnata veneen

Taimen on Inarilla uistelijan mieleen.

tai kanootin nokka kohti Inarin ulapoita.

Oman kokemukseni mukaan liikenne on nimittäin heti jäidenlähdön jälkeen järvellä varsin hiljaista ja autiotuvissa mainiosti tilaa. Lisäksi kesän saapuminen pohjoiselle suurjärvelle on upea kokemus ja, mikä parasta, verenimijätkään eivät aivan heti ole iskemässä maihin astuvan veneilijän kimppuun.

Veneilykautta Inarilla riittää tavallisesti lokakuulle saakka, silloin lahdet ja vuonot alkavat jäätyä ja suurimmatkin selät umpeutuvat viimeistään joulukuussa. Syksypuolella (ja toisinaan kesälläkin) kelit saattavat olla niin arvaamattomia, ettei ainakaan kokemattoman vesiretkeilijän ole enää syytä Inarin kaltaiselle sisämerelle lähteä.

Nähtävyyksiä

Inari itsessään on jo varsinainen nähtävyys, ainutlaatuinen järvierämaa, mutta retkireittä suunnitellessaan voi sen viitoittaa kulkemaan muutamien varsin mielenkiintoisten kohteiden kautta.

Jos järvelle lähtee Inarin kirkonkylästä tai pohjoisempaa,

Vuoriaisen huipulle kannattaa kiivetä.

kannattaa menomatalla ehdottomasti pistäytyä autolla Tuulispään huipulla. Tunturi sijaitsee muutama kilometri etelään kirkonkylästä ja sinne johtaa jyrkkä tie. Tuulispäältä avautuu maisema yli koko järvielangan selkineen, saarineen ja pitkin kapeine salmineen.

Kun on päästy itse järvelle, tarjoaa myös kiipeäminen isossa Mahlatin saarella sijaitsevalle Vuoriaisen vaaralle jylhiä näkymiä. Laki on tosin sen verran peitteinen, että parhaat näköalat tavoittaa kiipeämällä rohkeasti tähyilemään vankkaoksaiseen keloon.

Varmaankin tunnetuin Inarijärven nähtävyyksistä on Ukon selällä, kymmenkunta kilometriä Inarin kirkonkylästä sijaitseva Ukonkivi eli Ukko. Se on erittäin jyrkkärantainen, korkea kalliosaari, joka oli inarinsaamelaiten uhri- ja palvontapaikka jo esihistoriallisella ajalla. Saarella on luolia ja onkalaita, joista on löydetty aarteitakin. Nykyisellään Ukko on Unescon suojelukohde ja siellä sijaitsevat opastaulut valottavat hyvin muinaisia asioita.

Ukonsaaren pohjoinen naapuri, matala ja hiekkarantainen Hautuumaasaari on puolestaan palvellut kalmistona 1910-luvulle asti. Kristillistä perinnettä edustaa myös mantereen puolella sijaitseva 1750-luvulta peräisin oleva Pielpajärven erämaakirkko.

Erikoinen ja mieleenpainuva nähtävyys on Korkia-Mauran saarella oleva ikuisen jään luola. Kallion sisään johtaa hyvin ahdas aukko, joka laajenee isoksi onkaloksi. Luolan pohjaa peittää tutkimusten mukaan yli kymmenen metrin paksuinen jääpatja, joka ei milloinkaan sulaa. Luola on aikanaan käytetty kalastajien jääkellarinakin ja kyllä sieltä vieläkin voi hileitä grogiinsa lohkaista.

Kilometrien mittaisen, kapean ja syvän Kaikunuoran sal-

Karttoihin merkitsemättömiä lähihistorian synkempiä muistomerkkejä ovat raunioituvat saksalaisten vankileirien parakit Mahlatissa ja Kaamassaaren Andreasnuorassa. Näistä saarista eivät venäläiset sotavangit jatkosodan aikana karanneet.

Olivatpa idän miehet kokeneet kovia täällä jo aiemminkin, sillä kerrotaan Satapetäjäselän keskellä sijaitsevan pienen Satapetäjäsaaren saaneen nimensä siitä, että niin monesta määnystä olivat venäläiset sotilaat turhaan kalunneet parkin henkensä pitimiksi, kun ovela lapinmies oli heidät sinne veneittä jättänyt.

Järven pohjoispäässä, lähellä isoa erillistä Nitsijärveä, on kaapea Kuuvaan kanava, josta edelleen mahtuu hyvin kulkemaan pienellä aluksella. Kanavan on vuosisadan alussa lapiopelillä kaivanut seudulla asustellut Matti Kuuva, jonka kerrotaan perineen kanavamaksuakin.

Vedenalaista ja -päällistä asujaimistoa

Paitsi pieniä ja kuikkuisia siivekkäitä eli sääskiä ja mäkäreitä elää Inarissa myös retkeilijänkin silmiin varmasti osuvia seudun tyyppilintuja kuten kuikka, lapintiira ja leiritulien vakiovieras kuukkelit. Kuukkelit ovat välillä hyvinkin rohkeita ja saattavat tulla nappaamaan tarjotun juusto- tai makkarapalasen vaikka suoraan kädestä.

Korvit pitävät toisinaan pahaa elämää ja joskus sattuu ulapalla silmään vielä korppiakin isompi musta lintu, merimetso.

Suomen pohjoisin rautatie välillä Inari–Nitsijärvi.

men pohjoisrannalla seisoo ison siirtolohkareen päällä kivikasa, joka on pystytetty nelisensataa vuotta sitten, Täyssinässä 1595 solmitun rauhan rajapyykiksi.

Jääluolaan käydään sisään ahtaasta aukosta.

Inarin kirkkaissa vesissä ui lajitulkinnoista riippuen 12–15 kalalajia, joista suurin osa on lohikalaja. Kuha ja särkikalat muuttua lukuun ottamatta puuttuvat kokonaan.

Valtaosan Inarilla kesällä veneilevistä muodostavatkin ehdottomasti kalamiehet ja heistä nimenomaan vetouistelijat. Uistelijalle mieleisiä lajeja ovat taimen, nieriä eli rautu ja istute-

tut tulokkaat järviolhi ja harmaanieriä. Toki myös harjusta, siikaa, haukea ja ahventakin saadaan saaliiksi.

Oma lukunsa on muikku, joka 1960-luvulla "karkasi" järveen ja vahvistui vähitellen pyyntikelpoiseksi kannaksi. 90-luvun alussa tapahtunut muikukukannan äkillinen romahtaminen vaikutti voimakkaasti sekä ammatti- että virkistyskalastukseen, mutta nykyäänkin järvi elättää vielä joitain ammattikalastajia ja paikallisille kotitarvekalastajille Inari on saalisvarma vesi.

Varsinaista useammalla tavalla tapahtuvaa vetouistelua varten on lunastettava Villin Pohjolan lupa, mutta satunnaisista kalastusta harjoittavalle retkeilijälle huomattavasti edullisemmaksi tulee ostaa Lapin läänin viehelupa, joka oikeuttaa kalastukseen yhdellä vavalla. Myös valtion kalastuksenhoitomaksu on syytä muistaa, jos aikoo retkellään maistella kala-herkkuja.

Parhaita vieheitä heittokalastukseen ovat pienet lipat, harrin makuun pääseen suuntaamalla heittonsa tyyninä iltoina niemenkärjissä ja karikoilla näkyviin kalojen tuikkirenkaisiin.

Palvelut

Inarille mielivä retkeilijä voi joko kuljettaa oman veneensä tai kanoottinsa järvelle tai turvautua paikallisten yrittäjien palveluihin. Kulkupelejä vuokrataan ainakin Inarin kirkonkylässä, Veskoniemessä ja Partakossa, joissa kaikissa kuin myös Nellimissä ja Nanguniemessä on veneen laskuluiska. Paikalliset matkailuyrittäjät

tarjoavat myös monipuolisia majoitus- ja ohjelmalveluja.

Metsähallitus ylläpitää Inarilla retkeilyn palveluvarustusta. Maksuttomista, jokamiehen oikeudella käytettävissä olevista rakenteista merkittävimpiä ovat autiotuvat, jotka sijaitsevat varsin kattavasti eri puolilla järveä. Tuvat ovat osin iäkkäitä, mutta korjausrakentamisen ansiosta hyväkuntoisia ja tunnelmallisia majapaikkoja.

Viime vuosina maksutonta palveluvarustusta on täydennetty myös laitureilla ja mutterikotamallisilla sääsuojilla varustetuilla veneilytukikohdilla. Kanoottiretkelijöitä on huomioitu entistämällä perinteistä venereittiä Nitsijärven kautta Sevettijärven vesistöön.

Villin Pohjolan maksullisia vuokrakämppejä on mm. Petäjäsaarella ja Kettuniemessä, myös yksityistä mökkitarjontaa Inarin rannoilta löytyy.

Parhaiten Inarijärven retkeilyasiat selviävät Inarin kirkonkylässä sijaitsevasta luontokeskuksesta ja saamelaismuseo Siidasta, jonka kaikenkattava ja ystävällinen palvelu sisältää niin kämppövaraukset, kartat kuin kalastusluvatkin.

Turvallisuus

Inarille mielivän ehdoton peruskartta on järven merikartasta pienennetty 1:50 000 veneilykartta, jota silmäilemällä kesäretkeä voi alustavasti suunnitella jo talvikauden pirttitöinä.

Järvelle on syytä ottaa mukaan kastumisen, katoamisen tai palamisen varalta myös varakartta, joksi käy vaikkapa järven ulkoilukartta mitakaavaltaan

Kärppätupa – yksi järven autiotuvista.

Kummeliin kirjaimet helpottavat paikallistamista.

1:100 000. Suuria selkiä ylitettäessä kompassi kuuluu itsestään selvästi kartan kaveriksi.

Veneilyn edellytykset Inarilla ovat varsin hyvät Merenkulkuhallituksen tekemän väylien kehittämisen ansiosta. Järvellä on kummeleita ja viittoja kuten muillakin suurilla reittivesillä. Paikallistamista helpottavat moniin kummeleihin merkityt suurikokoiset kirjaimet, jotka löytyvät myös merikartoista.

Inari on niin iso, että sitä on ehdottomasti kunnioitettava. Jos keli äityy pahaksi, on syytä pysytellä leirissä. Sään vaihtelut saattavat olla hyvinkin äkillisiä, jopa peilitynystä hetkessä nousevaan myrskyyn.

Kirves ja saha kuuluvat ehdottomiin perusvarusteisiin, sillä maapuuta riittää poltettavaksi ja tunnelmalliset hetket leirinuotiolla ovat Inarin omina antia.

Turvallisuutta ja mukavuutta lisäävät huomattavasti radio ja kännykkä, jonka kuuluvuus järvellä on yleensä melko hyvä. Syrjäisemmissä osissa saattaa kyllä olla katvealueitakin.

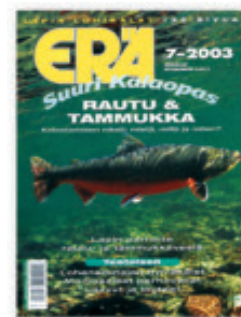
Ruokapuolella ei kannata laskea pelkästään kalansaaliin varaan, sillä varsinkin idänpuoleisilla tuulilla Inarin kalat saattavat laittaa suunsa kerta kaikkiaan tukkoon. Viehe- ja siimamekkiä todennäköisesti tulee.

Ensiretkeään Inarille suunnittelevaa on syytä varoittaa. Järvi ottaa helposti lumoihinsa ja sinne on palattava aina uudestaan. Suuri hiljaisuus ja rauha, hienot kalansaaliit tai jylhänkauniit maisemat, yhdessä ja erikseen muodostavat Inarin erityisen tenhovoiman.

Suuri ruotsalainen eräkirjailija Hans Lidman on osuvasti tiivistänyt Inarin viehätysten novelliinsa "Harharetkiä Inarijärvellä":

"Harhailuja Inarijärvellä ei saa koskaan suoritetuksi loppuun. Järvi on liian suuri ja erämainen. Kuitenkin, tai ehkä juuri siksi, kaipaa sinne takaisin niin voimakkaasti, että sitä on yhtä järjetöntä kuin vaikeata selittää – kaipaa takaisin kelojen, köyhien ja autiuden luo." □

Lisää lehdistä

Rautupilkille Inarin ensijälle

(Erä 12–1999)

Erämaiden kämppät

(Erä 5–2003)

Suuri Kalaopas: Rautu & tammukka

(Erä 7–2003)

Suuri Kalaopas: Harjus

(Erä 10–2003)

Surffaa verkossa

www.inarilapland.org

Tietoa majoitus-, ruoka- ja ohjelmalveluista, tapahtumista ja aktiviteeteista

www.kolumbus.fi/laaksonen.jouni/at/at.htm

Autiotuvat on-line, Pohjois-Suomen autiotupien tupa-luettelo ja tietoa tuvista

www.luontoon.fi

Inarijärven retkikohteet, autiotuvat, palvelut ym.

www.saariselka.fi/keskusvaraamo/fi/inarijarvi

Majoituskohteita Inarijärvellä ja sen ympäristössä

www.siida.fi

Saamelaismuseo ja Ylä-Lapin luontokeskus

www.villipohjola.fi

Inarin alueen kalastus- ja metsästysluvat, vuokrakämpät

www.ymparisto.fi

Ajankohtaiset vesi-, lumi- ja jäätilanteet, virtaamat, vedenkorkeudet ja ennusteet